

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják. — Nematagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

Ugy a lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzre a „Közművelődés“ szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

Főlhívás

az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat tagjaihoz s az előfizető közönséghez.

A minden jóért lelkesülni tudó és nemesen gondolkozó ügyfelek közreműködése s főpásztorunk ő nagyméltósága lelkesítő szavai folytán életre hívott erdélyi rom. kath. irodalmi társulat maga elé célul tűzte ki a hittudományi, bölcsészeti, nevelészeti, nyelvészeti, szép-irodalmi, természet-mennyiségtudományi, egyházügyi és társadalmi téren kifejtendő munkásság által a közművelődés és irodalom ügyét emelni, e végre az írói erőket egyesíteni és úgy időszaki folyóiratok mint önálló munkák kiadásával az épületes és hasznos ismereteket terjeszteni. S ez érdemben egy évvel ezelőtt működését meg is kezdette s mostanig több-kevesebb szerencsével és sikerrel folytatta.

Távol van tőlünk a jelen perczben azon merész állítás, hogy ezen nagyfontosságú czélok megközelítését és feladatok megoldását illetőleg bármily szakmában oly haladást tudunk fölmutatni, mely legcsekélyebb dicsekvésre is okul szolgálhatna. Azt azonban nyugodt öntudattal constatáljuk, hogy a társulat közlönyének a „Közművelődés“-nek egyéves főnállása alatt, azon sanynaru viszonyok közt is, melyek korunkban ez s ehez hasonló vállalatok fejlődését hátráltatják, tudunk fölmutatni némi eredményt s értünk el a főnebb kijelölt czélok egyes részleteiből mindeneseire annyit, hogy az erdélyi egyházmegye értelmisége, s mindazok, kik akár az egyházi, akár a tanügyi vagy népéleti ügyek élén állanak vagy különben is hajlamot éreztek a közügy és tudomány érdekében szót emelni: a „Közművelődés“ igénytelen hasábjain tevékenységök és munkásságuk kifejtésére tért kerestek és találtak, miben kétségkívül az írói erők sorakozása s létjogát a catholicismus szent elveinek védelmében lelő társulat iránti érdeklődés ébredése jelenkezett legalább oly mérvben, mely a jövőbe vetett bizalmunkat nem csökkenti, hanem emeli.

Azt mondják némely nehéz természetű emberek, hogy ez még nem nagy eredmény, csekélyszerű a vállalat. Igaz, hogy messzeható cikkek ragyogásának vakító fényével nem rendezhetünk kivilágítást vállalatunk dicsőségére a hanyatló év végén, mert ez nem is

volt szándékunkban; de az is igaz, hogy nagy eredmények hiánya nem jogosíthat föl senkit arra, hogy magát az ügyet kicsínyszerűnek nevezze. Az igazság a maga egyszerűségében tündöklök. Mindaz, mi az igazság és jó ügy érdekében történik, nem kicsiny dolog. A téves nézetek árjában fuldokló elmék nem szűnnek meg azon irányban, melyet maguk számára kijelöltek, folytonosan működni s czéljaik elérésére minden követ megmozdítani, a tért maguk részére meghódítani, az emberiséget nézeteik rabigájába hajtani s így a helyzet fölött teljes erővel és főnhatósággal uralkodva, mindennek, mi utjukba akadályokat gördítene, hadat üzenni.

Ily áramlattal szemben csak azon ember teszi keresztbe kezét s szól kicsínylőleg az ellenirányu mozgalomról, ki a kisszerű vállalatok jelentőségének fölfogásához leereszkedni s a nagyobbbszerűekhez fölemelkedni nem képes, hanem ott lebeg bizonytalanul a kétes légkörben, várva, hogy mikor száll az égből robajjal csodálatos jel, hogy a gonoszság fiait megbüntesse, s mikor derül új napfény a láthatáron, hogy a sötétségben ülőket megvilágosítsa. Mi nem így gondolkozunk. Mi idők s változó események által megérlelt tapasztalatok behatása alatt azon meggyőződésben élünk, hogy manapság a keresztény elvek diadalra juttatása, az egyház üdvhozó magasztos tanainak a néprétegek közé jótékonyan beható terjedése s az édes haza jóllétét és főnmaradását biztosító nemzeti és polgári művelődés előmozdítása érdekében történő egyetlen lélekzetvétel is nagyra becsüendő, annál dicsőbb érdem koszoruja illetvén meg azt, ki szívének minden érzésével, elméjének minden erejével, akaratának minden hatalmával oda törekszik, hogy rendes társadalmi elhivatása teendői mellett, még azon téren is, mely nem jelöltetett ki ugyan tüzetesen számára, de melyen az ellenfél hódítólag nyomul előre, valamit még tegyen, de tétlenül teljességgel ne maradjon.

Ezen meggyőződésben s azon reményben, hogy ügyfeleink osztják főnebb jelzett nézetünket s támogatásukat a mindnyájunkkal közös vállalatától jövőben sem vonják meg, a „Közművelődés“-t, mint az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat közlönyét 1880-ki harmadik

dik évi pályájára is elindítjuk. A mit eddig — a kezdet nehézségeivel küzdve — készséggel megtettünk, azt jövődében — szilárdultabb alapon — könnyebben is s nagyobb bátorsággal és biztonsággal is fogjuk tenni. Különösen pedig oda törekedünk, hogy a társulat célját képező tudományszakok művelése, az egyházmegye különösebb viszonyai s a tanügy érdekeinek képviselője mellett a jóirányú szépirodalom, vallási és hazafias szellemű költészet, népelet, hazai történelem, társadalmi nevezetesebb mozzanatok, jellemrajzok, hasznos tudnivalók és érdekesebb napi események köréből merített közlemények és ismeretek szolgáltatásának anyagot lapunk rovatainak s nyujtsanak élvezetes olvasmányt közönségünknek.

Mint hogy pedig az újév hajnala már-már beköszönt s a lap csinos és szabatos kiállítása s az anyagi viszonyok rendezése kiválóan igénybe veszik figyelmünket: legnagyobb bizalommal fordulunk az irodalmi társulat pártoló és rendes tagjaihoz és a lap igen tisztelt előfizetőihez. Előbbieket fölkerjük, hogy tagdíjait a 1880-ra befizetni, utóbbiakat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani s így minket a további intézkedések megtételénél segíteni sziveskedjenek.

Az alapítótágok semmit sem tartoznak fizetni. A pártlótágok 1880-ra 5 frtot, a rendes működő tagok 2 frtot tartoznak fizetni. A rendes és tiszt. választmányi tagok igen nagy szolgálatot tesznek az ügynek, ha saját hatáskörükben a társulatnak tagokat s a lapnak előfizetőket szereznek, mire őket tisztelettel kérjük is.

Előfizetési összegek: egészévre 4 frt, félévre 2 frt, évnegyedre 1 frt o. é.

Mind a tagdíjak, mind pedig az előfizetési pénzek „Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat pénztárának Gyula-Fehérvártta várban“ czimen küldendők.

Kelt Gy.-Fehérvártt, 1879. decz. 20.

A szerkesztő-bizottság.

Szent Pál apostol tana a segítő malasztról.

(Vége.)

Az eddig felsorolt helyekből eléggé kiviláglik az apostol azon tana, hogy jelen állapotunkban Isten — értelmünket megvilágosító és akaratunkat megerősítő — kegyelmére van szükségünk, mely bennünk a jó szándékot és akaratot felköltse. De ezen felkeltő kegyelem ismét lehet vagy elégséges (sufficiens), a mennyiben az ember szabad beleegyezését ugyan nem nyeri meg, de erre mégis elégséges; vagy pedig hatályos (efficax), a mely biztosan és csalhatatlanul megnyeri.

Hogy ily hatályosan működő kegyelem van, azt az eddigiek után bizonyítanunk nem szükséges.

De mivel a XVI-ik század ujitói vagy jobban mondva rontói az emberből a szabad akaratot egészen kiküszöbölni akarák, állítván, hogy akarhatunk és tehetünk bármit, Isten kegyelme munkál bennünk mindent: szükséges kimutatnunk az apostol tanából, hogy

ezen hatályos kegyelem még nem „necessitans“, vagyis, hogy ezen hatályos kegyelem az emberre semmi szükségességet nem gyakorol, azaz az ember szabad az üdvös cselekedetekben, s hogy ekként ugyanaz, ki azt mondja, hogy Isten az, ki bennünk a jó szándékot és véghezvitelt munkálja, egyuttal tanítja, hogy félelem és rettegéssel munkáljuk üdvünket.

„Én ültetem, Apolló öntözte, de Isten adta a növekedést. Azért sem a ki ültet valami, sem a ki öntöz: hanem a ki növekedést ad, az Isten.

A ki ültet és a ki öntöz egy; kiki pedig tulajdon jutalmát veszi az ő munkája szerint, mert Isten munkatársai vagyunk.“¹⁾ Valamint a természetben a növekedés és tenyészés csakis Istentől van, ugy a szellemi életben is nem egyik vagy másik munkásnak érdeme, hogy itt vagy ott a hit és keresztény élet lendületet nyert, hanem egyedül Istennek tulajdonítandó, mert Ő adta a növekedést. Ebből csakugyan következik, hogy sem a ki ültet sem pedig a ki öntöz valami, hogy tehát szabad akaratnak helye nincs. Azonban, ha az apostol következő szavaira figyelemmel leszünk, egészen más következtetéshez jutunk. „Kiki pedig tulajdon jutalmát veszi az ő munkája szerint, mert Isten munkatársai vagyunk“. Itt különösen kettőt kell jól megjegyeznünk.

Az apostol azt mondja, hogy az ő munkája — és munkatársak. Ha már egyszer valakiről az mondatik, hogy az ő munkája, világos, hogy azon munkának ura, melyet munkálva véghezvisz. A másikat illetőleg pedig, ha már munkatársak, természetes, hogy szabad akarat szükségeltetik ahhoz, hogy valaki munkatárs legyen. Az egésznek értelme pedig következőleg alakítható: Isten kegyelme segíelyez bennünket, és a mennyiben ezen segíelyt szabad, öntudatos munkálkodásunkban felhasználjuk, a szerint vesszük munkánk jutalmát s hogy ekként a szabad akarat az üdvös cselekedetek végrehajtásában közreműködik²⁾. Ha tehát az emberek csakis kegyelem által vezetettének és indíttatnának a jó cselekedetek végrehajtására, akkor nem volnának munkatársak-, közreműködőknek nevezhetők, hanem csakis eszközöknek, melyekkel Isten azt tesz, a mit neki tetszik.

Egy más helyen azonban világosan kimondja, hogy a kegyelem hatását az ember szabad akaratának hozzájárulása nélkül várni nem lehet.

„Isten malasztjából vagyok a mi vagyok és az Ő malasztja bennem nem volt sikertelen; mert többet munkálkodtam mindnyájoknál, nem én ugyan, hanem az Isten malasztja én velem.“³⁾ Ime a valódi alázatosság hű kinyomata e szavakban! Mily mélyen érzi, hogy önmagától semmi és mitsem tud; azt pedig, mit Isten benne és általa tesz, azt nem bírja eléggé felmagasztalni.

„Többet munkálkodtam“ mondja ő; s hogy félre ne értessék, mintha t. i. öndicsekvésből mondaná, mintegy javításképp rögtön hozzáteszi: „nem én ugyan, hanem Isten malasztja én velem“, vagy mint szent Ágoston e helyre vonatkozólag mondja: „Non ego autem, i. e.

¹⁾ Kor. 1 L. 3, 6—9.

²⁾ L. Curs. Compl. 24 k. 414 skol.

³⁾ Kor. 1 L. 15, 10.

non solus, sed gratia Dei mecum. Ac per hoc nec gratia Dei sola, nec ipse solus, sed gratia Dei cum illo¹⁾

A protestánsok Kálvin után e helynek egészen más magyarázatát adják. Kálvin (lib. 2. Inst. c. 3. §. 12.) e helyet így magyarázza: „Non ego, ait, sum is, qui laboravi, sed gratia Dei, quae mihi aderat.“ Hogy Kálvin ezt a görög „sün e moi“ után hogy tehette...? ő tudja!

Ezt világosabban, érthetőbben visszaadni nem lehet, mint azt a vulgata teszi „mecum“ s utána a magyar „velem“.

Hogy pedig az apostol nem mondja: „Isten kegyelme, a mely bennem van, — hanem — a mely velem van“, világos jele annak, mikép ő jelezni akarja, hogy az isteni kegyelem velünk fog működni, nem pedig egyedül. Ezt bizonyítják a következő szavai is: „A Lélek segíti gyarlóságunkat; mert mit és miképen imádkozunk, nem tudjuk, hanem maga a Lélek könyörög érettünk kimondhatlan fohászokdásokkal²⁾.“ Az imádság bizonyára a legjámborabb és üdvösebb ténykedés, melyet a szent Lélek bennünk véghezvisz; s mivel nem teszi ezt egyedül, hanem velünk, ezért mondja az apostol: „segít“. — Már pedig a ki semmit sem tesz, annak szüksége segélyre nincs, hanem csakis azoknak, a kik munkálkodnak.

A legfenségesebb hely azonban, melylyel akarunk szabadságát az üdvös cselekedetekben védi az, mely javasolja a jó cselekedeteket.

Már pedig javaslatnak ott helye nincs, hol szabad akarat nem létezik.

„Félelem és rettegéssel munkáljátok üdvösségeteket, mert Isten az, ki munkálkodik bennetek³⁾“.

Megvan tehát akaratumk szabadsága. Hogy azonban el ne higyjük magunkat s jó cselekedeteinkkel ne fenhéjazzunk, mint önmagunk által létesítettekkel, azt mondja, hogy félelem és rettegéssel! Miért?... Mert Isten munkálkodik bennünk.

Még több más hely is található⁴⁾ az apostolnál, melyek általában a szabad akarat működése mellett harcolnak; azonban, úgy hisszük, a felsoroltak elég begyőzően tanuskodnak a mellett, hogy az isteni kegyelem, mely nélkül ugyan mit se tehetünk, a jámborságot és örök üdvöt illetőleg legkevésbé sem semmisíti meg szabad akaratunkat, nem gyakorol ránk szükségességet, kényszert, hanem akaratumknak munkálkódnia kell az isteni kegyelem mellett, hogy üdvös s az örök életre érdemes tetteket vihessünk véghez.

Legyünk óvatosak tehát s vigyázzunk, nehogy Isten malasztját elhanyagoljuk⁵⁾. *Balogh Ignác.*

Domokos Ferencz szárazpataki lelkész emlékezete.

Erdélyi egyházmegyénk f. évi október 24-én Domokos Ferencz szárazpataki lelkészben egy Jézus szíve szerinti papját veszítette el.

A jelzett napon történt temetés alkalmával László József alcsernátoni lelkész a következő gyászbeszédet tartotta:

Jelige: Fájdalmas szívvel gondolunk kimult atyánkfiára. (Régi gyászének.)

Ha megsiratjuk a gyermeket, kit angyali ártatlanságában ragad el a halál édes anyja kebeléről; ha fájdalom dulja keblünket, midőn vaskezelével a házastársak hűséggyűrűjét kétfelé töri; ha bánat fogja el szívünket, midőn a gyermeket édes atya vagy édes anyja sirjánál árván maradvá látjuk; ha köny árasztja el szemeinket, ha a barátot jó barátjának sirkeresztje előtt térdelni szemléljük; ha a harang bus hangjával, mely egyik vagy másik atyánkfiának kimultát adja tudunkra, a részvét keserű érzetét kelti föl lelkünkben, s lelkünk ezen keserűségében önkénytelenül is a halálra gondolunk: nem kell-e sirnunk a pap koporsójánál, „melyet most itt előttünk látunk, melyre megilletődés nélkül nem nézhetünk, mely minket a jelen élet semmiségére és mulandóságára emlékeztet“? Nem kell-e keservesen megsiratnunk a papot, ki „szeme volt a vaknak, lába a sántának, atya a szegényeknek (Jób 29.), ki mindennek mindene volt, hogy mindenkit üdvözítsen“? (I. Kor. 9, 22.) Nem mélyebb-e a pap elhunyt felett érzett fájdalomunk a tengernél? nem sötétebb-e bánatunk az árnyal? nem keserűbb-e könyünk az epénél? és veszteségünk nem egyenlő-e saját életünk elvesztésével?

Itt a gyász általános, itt a fájdalom közös. Közös a csecsemővel, a gyermekkel, az ifjuval és az öreggel, az egészséggel és beteggel, a gazdaggal és szegénnyel, a férjjel és a feleséggel, mindnyájan e nemes község élőivel, még a meghaltakkal is. A csecsemő bölcsőjében azt siratja az elhunyt papban, ki őt megkelesztelte; a gyermek, ki őt az üdvözítő szent hitben oktatta; az ifju, ki őt az érények gyakorlására buzdította; az öreg, ki őt a halálra készítette. A szegények azt gyászolják, ki szükségükben segítette, kenyeret adván az éhezőnek, italt a szomjazónak, ruhát a meztelennek; a gazdagok, ki őket megtanította, hogy miként kell a földi javakkal a mennyieiket megszerezni. Az egészségesek jó pásztorukat buslakodva keresik; a betegek fekvőhelyeiken látogatójukat könyezik. A bűnösök megfeddőjüket, a tudatlanok tanítójukat, a kértelkedők tanácsadójukat, mindnyájan pedig az élők és meghaltak azt áldják, ki érettök az Istent imádtá. — De ne külön-külön zokogjatok, k. gyászoló atyámfiai! hanem mindnyájan együtt boruljunk a koporsóra s egyszerre „jaj“-szóval sirassuk meg a halotat. Különösen ti. szárazpatakiak és peselniekiek, sirjátok el Jeremiással: „árvákká lettünk atya nélkül“; mindnyájan pedig méltó okot találunk, „hogy szemeink könyeket hullassanak és szemhéjaink vízekkel áradozzanak“ (Jer. 9, 18.), ha az elhunytnak 58 éves életpályáján, melyből 33 évet az egyház szolgálatában töltött el, végig tekintünk s tényei szerint mérlegeljük a veszteséget, melyet halálával okozott.

*

Már csak néhai Domokos Ferencz hasonló nevű édes atya és Sántha Rozália édes anyja ősi nemes székely

¹⁾ De grat. et lib. arb. c. 3.

²⁾ Rom. 3, 26.

³⁾ Filipp. 2, 12, 13.

⁴⁾ Tim. 1 L. 4, 7. Korinth. 1 L. 7, 37. Koloss. 3, 9, 10.

⁵⁾ Zsid. 12, 15.

szülöktől született Csik-Kozmáson 1821-dik év január 13-án. Szülői fejedező korában fölismerve benne a szép reményekre jogosító gyermeket, taníttatni kezdték. Gymnasiumi tanulmányait Csik-Somlyón végezte, a bölcsészetet és jogot pedig Kolozsvárt hallgatta. A kolozsvári jogakademiáról vallásos szelleme és az Ur lelke — miként Sámuel — a károly-fehérvári papnöveldebe szolitotta, hol, miután az isteni tudományokban kiképeztetett, 1846 június 1-én boldogemlékü Kovács Miklós akkori erdélyi püspök által pappá szenteltetett. Mint az Urnak új fölkenntje, szőlőjének munkása, Jézus Krisztus keresztségüljének ujoncz bajnoka, szent és félelmes működését, püspöke kegyelmes intézkedése folytán, a kézdi-szt-léleki segédlelkési állomáson kezdte meg.

Kérdezték meg a k.-szt-léleki öreg embereket: milyen kicsi papjok volt ő? Példás magaviseletéről és feddhetetlen életéről, bárányszelidségéről és lángbuzgalmáról tanúságot tesznek; mert még hiven emlékeznek rá, hogy mennyire fájlalták, midőn csakhamar, egy évi rövid otltéle után, 1847 augusztus havában ide Szárazpatakra rendeltetett át.

Itt találta a 27-ik életkoru fiatal papot az örökké nevezetes 1848—49-ki szabadságharcz véres napjainak piros hajnala, melyen a nemzet fia lázás forrongással készülődtek a nehéz rabbilincsek széttörésének óriási munkájához; őt azonban csendes természete, békeszerető lelke, mindenek felett pedig a lelkek üdvének nagy gondja a tényleges beavatkozástól távol tartá.

Szárazpatakon segédlelkési minőségben nagybátyjának Sántha István akkori szárazpataki plébánosnak 1848. évi ápril 15-én bekövetkezett haláláig működött. Ekkor a püspöki kegy két év alatt szerzett érdemeit azzal jutalmazta meg, hogy a szárazpataki és peselneki hívek osztatlan öröme önálló lelkészszé nevezte ki, s azóta, mint ilyen, ezen nemes társegyházközségben ez évi márczius 16-ig teljesíté magasztos lelkipásztori kötelességeit és viselte az anygali vállakra is félelmes papi hivatal terheit, melyeknek sulya alatt akkor kezdte érezni erejét gyengülni.

Ha most összeadjuk, k. gyászoló atyámfiak, az esztendőök számát, épen 31 évig volt ő nektek önálló lelkipásztorotok. Hogy mit tett ő ezen idő alatt: ti mondjátok meg, kik munkálkodásainak szemtanúi voltatok. Ha ti hallgattok, nekem sem kell szólanom, ugy is „megdicsérik őt cselekedetei“, mivel — mint szt Cyprián mondja — „a cselekedeteknek is meg van a maguk nyelve s még hangosabban szólnak, mint a száj“. De én mégis csak szólok, mert ha hallgatók, a kövek kezdenek beszélni.

Ő, mint Jézus szive szerinti pap, szent félelemmel és ájtatos buzgósággal mutatta be érettetek és elhunytaitokért 31 év alatt naponként az Urnak a szent-misé-áldozatot s törte meg időnként lelketek táplálására az élet kenyerét, melyből a ki evett, soha meg nem éhezett. Vasár- és ünnepnapokon az apostolok ihletségével hirdette az üdvösség szent tanát; „rajta volt alkalmasan és alkalmatlanul, intett, kért, dorgált“. (II. Tim. 2, 4.) Rettenhetlen bátorsággal ostorozta a bünt, „kezében ugy forgatta az ige kétélű kardját, hogy az elhatott egészen a lélek és elme, az izek és velők el-

oszlásáig“. (Zsid. 4, 18.) A gazdagokat könyörületességre, a hatalmasokat szelidségre, az előljárókat igazságosságra, az alattvalókat engedelmességre intette. A haragosokat kiengesztelte, a viszálykodók közt egyetértést eszközölt. Hívei családi körében mint a béke követe jelent meg, s ha szomorkodókat látott, azokat megvigasztalta; ha szenvedőket, azokat békéttírésre intette; ha csüggedőket, azokat bátorította; ha gyengéket, azokat erősítette; ha elhagyatottakat, azokat gyámolította; ha elesetteket, azokat fölemelte; ha siránkozó árvákat és özvegyeket, könyeiket letörölte. A hittérítők önfeláldozó kitarásával kereste föl az erkölcs mezejéről eltévedetteket, vállaira vette és visszavitte; a megátalkodott bünösöket pedig Jézus Krisztus szigorú itéletével fenytette: „Ha meg nem tértek, hasonlóképen mindnyájan elvesztek“. A gyermekek iránt édes atyjok és anyjok gyöngéd szeretetével viseltetett, s az isteni Mesterrel szólván: „Engedjétek a kisdedekek hozzám jöni“, őket isteni félelemre, jámborságra és erkölcsösségre tanította, olyanokká igyekezett nevelni, kikben a mennyei Atyának is kedve teljék.

Híveit nemcsak szóval tanította, hanem jó példával is ment előttök. Nem volt ő, miként az ut szélén felállított fa, mely mutatja az utasnak, hogy az uton hová juthat el, de maga nem mozdul; hanem valamint a világos felhő nappal és a tüzes oszlop éjjel vezette a pusztában vándorló izraelitákat, ugy kalauzolta szép példaadásaival gondjaira bizott nyáját az üdv honába.

Mint gazda is a község lakóinak mintaképe volt. „Imádkozzál és dolgozzál“ levén ugyanis jelszava, papi kötelmeinek pontos és lelkiismeretes teljesítése mellett nagy gondot fordított a mezei gazdálkodásra. Főkelésében, ha a hajnallal nem versenyzett is mindig, de a napot többnyire megelőzte, szorgalma a méh szorgalmához hasonlított. Ezen fáradhatatlan tevékenységével titeket, k. árva hívei, munkára ösztönzött, kitarásra buzdított és életrevalóságra szoktatott. Gazdálkodásával megmutatta nektek, hogy miként kell szerezni és a szeretteket megtakarítani, áldásosan gyümölcsöztetni. Háztartásában szerény és egyszerű volt, kiadásában számitó és mérsékelt, életmódjában takarékos. De nem volt fősvény, mert a hová kellett, oda pazar bőkezűséggel adakozott. Nemde, midőn a mult év tavaszán az iskola építtetéséről aggdódtatok, ő volt az első, ki a népnevelés oltárára áldozatát letette, nagylelkűen ajánlván fel egy 500 o. é. frt értékű pusztá belsejét iskolatélkül, melyen most is csinos iskolátok diszeleg. És az önkéntes adakozás alkalmával nem 100 frtot bocsátá-e rendelkezésetekre? Jótékony jobbja még mennyi jót tehetett, melyről nem hogy mi, de még balja sem bir tudomással! De ha idáig még semmi jót nem is tett volna, most végrendeletével, melyben ingó- és ingatlanokban álló, 10,000 frtot meghaladó vagyonát — miként biztos tudomásom van róla — részint egyházi és iskolai, közmívelődési és emberbaráti, nemes és jótékony, szent és magasztos czélokra hagyományozta, ércznél marandóbb emlékoszlopot állított magának, s egyeseket ugy, mint testületeket örökös hálára kötelezett el.

Ilyen, bár csak gyenge és halvány vonásokban rajzolt élet megszűntével okozott veszteség nagyságát

növeli azon körülmény, hogy ő az öregségtől még élhetett volna; hiszen életének 58-ik évében szólítá magához az élet és halál Ura; de ő korán bekövetkezett halálával is intett titeket: „Ti is legyetek készen, mert a mely órában nem vélitek, eljön az ember Fia“. (Luk. 12, 40.) Intett: „Vigyázzatok, mert nem tudjátok sem a napot, sem az órát“. (Máté 25, 19.)

Betegségét Jób pátriárka türelmével viselte. A haláltól nem irtózott, mert tudta Jézus szt Fiával: „Jobb a halál a keserves életnél és az örök nyugalom a hosszabb betegségnél“; (30, 17.) mert tudta, hogy „nincs halál, nincs koporsó, hanem csak átváltozás és megdicsőülés“.

Igy halála is, miként élete, épületes volt. Az egyház utolsó vigasztaló és erősítő kegyszereinek (szentségeinek) magáhozvétele után, azon boldogító öntudattal, hogy: „Jó harczot harczoltam, a futást elvégeztem, a hitet megtartottam; végezetre eltételek nekem az igazság koronája, melyet megad nekem ama napon az Ur, az igaz bíró“, (II. Tim. 4, 7, 8.) nyugodtan hajtotta magát a halál jégkarjaiba. Szólt a költővel:

Bizton tekintem mély sirom éjjelét!
Zordon, de oh, nem, nem lehet az gonosz,
Mert a te munkád; ott is elszórt
Csontjaimat kezeid takarják; (Berzsenyi.)

mert tudta, „hogyan az ő Megváltója él, ki őt az utolsó napon a földből feltámasztja és hogy saját testében látja meg az ő üdvözítő Istenét“; (Jób 19, 25, 26.) mert hitt Jézus Krisztusban; hitte, hogy „ha szintén meghal is, élni fog“. (Ján. 11, 25.)

Hitedben nem fogsz csalódní, kedves halottunk! Élni fogsz ott az örökkévalóságban, hol — mint szent Ágoston mondja — „élet van halál nélkül; ifjuság elvényülés nélkül; fény homály nélkül; öröm szomorúság nélkül; jóakarát gonoszság nélkül; uralkodás vég nélkül“. (Serm. 40 ad frat. in eremo.)

De élni fogsz közöttünk is! Hálás kegyelettel emlegetnek hived; elbeszélnek gyermekeiknek és unokáknak, hogy a te emléked unokáról unokára szálljon egészen a 77-ik izzig. De ez még kevés. Emléked élni fog az idővel, sőt túléli az időt és enyészetet. Biztosít erről a zsoltáros, ki megírta: „örök emlékezeten lesz az igaz“. (Zsolt. 111, 7.) És Jézus S. Fia, ki mondja: „a jó név örökké megmarad“. (40, 16.)

Paptársaid szintén, kik benned egyik szeretett testvérünket vérző szívvel kísérik az örök nyugalom helyére, naponkint hittel, reménnyel és szeretettel fohászodunk mementónkban az irgalmasság Atyjához, kérvén őt, hogy:

„Töltse be a te forró kívánságodat,
És adja meg ohajtott boldogságodat“.

Hogy:

„Adjon neked a sirban békét s csendes nyugovást,
És a végítélet napján boldog feltámadást“. Amen.

TÁRCZA.

Szent Pelagia.

(Legenda.)

I.

Holló hajával, csábos kék szemével
Űl ablakában szép Pelagia;
Góg s büszkeség van arczán, mert utána
Rajong a tájnak minden hős fia.
Igéző hölgy! övé a szerelemnek
Minden bűbája s csábos ingere;
S e szép alakban ifju lelke mégis
Sok undok vágygyal, bűnnel van tele.

A hü szerelmet lelkéből kitepte,
Csak kéjre gondol, száz ifjut szeret;
Szívét a bűnök mélyébe vetette . . .
Ha szól sz Istenről: büszkén kinevet.
„Nincs Isten! — Vagy higgyétek gyáva lelkek,
Hogy tulvilág van és föltámadás,
S ha meghalunk — lelkünk jobblétre támad . . .
Higgyétek, hogy ez mind nem ámitás.“

Ily káromlás kél bibor ajakáról,
Igy káromolj' az Istent és eget;
Nem fél az égnak büntető kezétől,
Fény- és gyönyörben uszva kéjeleg.
— S az Isten, a ki betekint a szivbe,
Méltó haraggal sujthatná le őt,
De bölcseséggel megszólal az égben:
„A kárhozatra nem dobom e nőt!“

II.

Egy vén kolostor a hegyoldalában,
Mellette templom állnak a magányban;
A kis harang ha megcsendül imára,
A jámbor hívek lelkét átragyogja
A szent malasztak éltető sugára.
. . . Mély álmat küldött Isten egy napon
A vén kolostor tisztos ősz papjára,
S az Ur az égből le a földre szálla
És megjelent fönt a hegyoldalon
És szólt a paphoz: „Haligasd meg mit mondok,
S vidd véghez azt, a mit parancsolok.
Alig fog a nap fölragyogni holnap,
Egy rút galamb fog szállni ablakodra,
A föld sarától szennyes lesz a tolla;
Vedd oltalmadba és tisztítsd meg őt,
Aztán jelenj meg trónusom előtt,
Fényes jutalmat nyujtok majd ezért. . .“
— Szólt az Ur, s az égből visszatért.

III.

Fekszik a ieányka betegen, halványan
A halálos ágyon;
Szemeiben a tűz végső hamva reszket,
Kezei meredten fogják a keresztet!

„Vigyetek, vigyetek templomba azonnal!
— Remegve megszólal, —

Oh, hogy csak vegyem föl a szent keresztséget,
Szivemben valami kimondhatlan éget . . .

Kik eddig szerettek, kik értem rajongtak,
Hütllenül elhagytak;
De te örök Isten, a kit én elhagytam,
Utolsó órámban könyörülj meg rajtam!“

S a halálos ágygial megindulnak nyomba
S viszik a templomba;
Oda fent az ősz pap, Istennek szolgája,
Kiterjesztett karral a galambot várja.

Oktatja Istenről; s e szók a galambnak
Vigaszára vannak;
Zokogva veszi föl a szent keresztséget,
Lelkében a bünt már nem érzi, — nem éget . . .

Szemeiben a tűz utolsót még lobban,
És szive megdobban;
Azután elalszik, meghal mint az árnyék,
Az ősz pap fölötte imádkozva áll még.

„Isten! a ki nékem adtad ez intelmet,
Parancsod betellett;
Hogyha kegyelmedet ez által kinyertem,
Könyörülő Isten végy magadhoz engem.“

S a felhők honából az Isten azonnal
Kegyesen megszólal:
„Sok lelketlen bűnöst tudok még a földön,
Ha megtérítetted: vágyadat betöltöm!

Kik a bün utjáról így visszafordulnak,
Mennysországba jutnak;
Menj el a világba, téritsd meg a népet,
Hirdesd a szent hitet s becsületességet.“

. . . S a hit, — ez az ősz pap — ezer éve már ma
A világot járja;
A szent hit elterjed, soha el nem évül . . .
Az Isten mosolygva néz alá az égből.

Rényey Károly.

Euripides Medeája.

A marathoni csata napján, midőn a harcosok sorában a 45 éves Aeschylus, a görög színmű teremtője küzdött s a 15 éves Sophokles a diadalünnep díszmenetében fáklavivő-szerepet játszott, pillantá meg Athenében a triász harmadika, a szenvedélyes képzelem Euripides a napvilágot 492-ben. Ifjúságát a szabadságharcok, korának delét a periklesi fény, s hanyatló éveit a peloponnesosi háború, az izgatott politikai kedélyhangulat e hosszú évsora kísérel. Azért a szenvedélyharc sorainak minden vonásán; azért az önmeghatározás azon neme, mely az istenek befolyásától mindinkább eltérve s az egyént önmeghatározó sorsára bízva, a mai modern felfogást annyira megközelíti s a realis irányú Goethének is kedvencz mintaképeül szolgál.

Jellemei közül a nőalakok örökbecsű műalkotásai a ragyogó képzelemnek, mely az ismerethiányt gazdagon pótolja; mert ismeretes Euripidesnek a nők iránti közönbössége, sőt gyűlölete. De valamint Molière legélethűbb vigdarabjait, melyeknek mozzanatai tapasztal-

latán kívül esve egyedül a képzelem szüleményei, buskomor perceiben írta, úgy alkotja Euripides is ismeretkörén kívül fekvő kedvencz tárgyait, a nőjellemeket: képzelve ugyan, de utolérhetlenül hiven, természetesen.

A mit Schiller nőalakjaiban, Stuart Mária, Orleansi szűz, Messinai hölgyben külön-külön érvényre emelt: a női szív és kedélyvilág összes érzelme és törekvése, öröme és fájdalma, büszkesége és alázata, erénye és bűne, gyöngédsége és ereje egyszerre lép fel Medeában, kinek lélektani megfejtése a hatalmas indokok és eszközök arányos választásában, a jellemnagyság és a mese rövidsége között leli szerencsés megoldását.

Aetes, kolchisi királynak szökött leánya Medea Jasont, az argonautát Jolkosba kíséri, hol azonban az uralkodó király Pelias az uralomra vágyó nő férjének utjában áll; azért annak leányait rábeszéli a fondor varázsnő, hogy atyjukat öljék és főzzék meg, visszaadandók neki üde ifjúságát. A büntény után Medea Peliást kossá s aztán báránynya kuruzsolá át, miért is Jolkosból férje- és gyermekeivel együtt elűzetett. Korinthba menekülvén a család, Kreon király által vendégszeretőleg fogadtatott. Itt azonban Jason, neje háta mögött, Medea leányát kéri meg azon szándékkal, hogy neje- és két fiától örökre elválják. Az elhagyatott és rútul megcsalt, férjeért annyi áldozatot hozott nőre a gyalázaton kívül Kreon parancsára még a száműzetés nyomora is vár. A megsértett büszkeség, a feltékenység pokoli kinja boszura serkenti a csalódott nőt. Két fiát elvált férjének királyi mátkájához meneszti drága, de titkon megmérgezett nászajándékokkal, melyeket midőn az ara ékül fejére tüze, legott kinos halállal kimulik s a segítségre siető Kreont is magával sirba sodorja. A hütlén férj közötti végköteléket kettészakítandó, a dühödő nő két ártatlan fiát is legyilkolja s a hozzá siető Jasont kárörvendő szemrehányásaival lesujtva, gyermekei hulláival sárkányfogaton Athenbe Aegeushoz illan.

A szomormű problémájának lélektani megfejtésére a hősnő jellemének ismerete tételeztetik föl. Minden gondolata, érzelme és tettének rugója a szenvedély, mely egyaránt nagyszerű a szeretet-, gyűlölet-, az öröm-, bánat-, a tulmerész bátorság- és gyáva csüggedettségben. A jellem nagyszerűsége fölolvad az anyai és női fájdalom mélységében, s az önmeghatározás részvétre ragadja váltakozó érzelmeiben a nézőt.

Medea az értelmi reflexiók utján jut elvetemült hivatásának tudatához. Azért a költő tervszerűen előteti meg a bonyodalmat a dajka, a gyermekvezető és a kar által; positiv ellentétek segélyével tanuljuk a szerencsétlen nő kétségbeesztő helyzetét méltányolni.

„Hisz az a földön a legnagyobb szerencse,
Ha nem választja nőt férjétől el viszály —“

igy figyelmeztet a dajka urnőjének szerencsétlenségére; s a gyermekvezető:

„A régítől elpároltat az új szerelem,
s a hütlén férjet megbélyegzi elpártolása, mert:

„Még is csak nemtelen az övéi iránt.“

Nem csoda tehát, ha a gonosz szándék a csalódott nő szívében gyors tettere érik:

„A bűnak fellege,
Mely hirtelen gyűl meg,
Gyorsan s veszélyesb dühvel
Reped s zuhan alá.“

Ily hirtelen gyűlt meg Medea nyomora, s mit lehetete nehezen feledő s hatalmas szellemétől, melyet szerencsétlenség kinzott, várni, mint a bősziúságnak büntetben való nyilvánulatát; mert nagy jellem csak szélsőségeket ismer s nem él mértékkel, mely

„Minden név között
A legmagasabb,
S mi halandónak adatott,
Legszébb a mértékletes élvezet.
Áldást nem hoz
Tulzott boldogság
Az emberekre, nem!
A házra csak annál nagyobb
Veszélyt hoz“

Hiába szólal fel a gonoszszágot tervező nő szívében a jobb érzés, midőn a korintheta nők kara őt feledékenységre inti:

„Tettét vissza ne torold haraggal,
Zeüs maga álljon boszut rajta;
A ki szíved egykor foglyul ejté,
Őt feledd el s hagyj fel keserveddel.“

Hangosan jajdul föl a multnak emlékére, midőn atyját és honát egy érdemtelenért elhagyá s ártatlan öcscsét Absyrtost szívtelenül szétdarabolá, hogy hullája részeinek összegyűjtésével az üldöző atyát feltartóztassa. Themisre hivatkozik, ki őt „az éjjeli hajón“ a sós hullámok végtelen tömegén át Hellász partjaihoz vezérelé.

Igazság és jogérzet összhangzatosan párosul Medeaéban az önérzet- és kötelelmérzettel. Csak méltányosságot követel, mivel ő maga is másokkal szemben méltányos. Azért „követvén mint idegen az ország szokását“, készségesen lép a kar elé, méltányos panaszával igazolandó boszúterveit. Hivatkozik a természettörvény részrehajlására a női hivatást illetőleg, hisz:

„Minden között, mi él és lélekel,
Legnyomorultabb lény a nő“

És miért? Ennek indokolása mily magasröptű költséggel, s mégis a mély bölcsesség mily nyugodt hangján van kifejezve! Először is, mert férjét a nő a javak sokaságával vásárolja meg, s a mi ennél még nagyobb: testének urául kell őt elfogadnia, kihez bizonytalanra ment nőül, nem ismervén előre jellemét. Aztán szégyen elválni tőle s megtagadni sem tudja magát tőle. Míg a férfi házi gondjait fiatalkori barátjai vagy szomszédai körében feledi, addig a nő csak egymagára van utalva. A férfiak

„Beszélük, mily veszélytelen a női élet
Otthon, míg ők a harcban vérzenek.
Balgák! Inkább a harviharcban
Háromszor állnék, mintsem egyszer szüljek.“

(Végre köv.)

Kisebb közlemények.

— A székely műv. és közg. egyesület közp. választmánya Hajós János elnöklete alatt közelebb több gyűlést tartván, melyek utóbbikán az egyl. tiszt. elnöke gr. Kálnoky Dénes ő nagyméltósága is buzgóan részt vett, a nevezetesebb ügyek közül a következők megemlíthetők. A csikszeredai nagy gyűlés, melynek érdekét a történelmi társulat több előkelő tagjának jelenléte is emelte, a legnagyobb anyagi és erkölcsi sikerrel folyván le, a 4 alapítói és 84 rendes tagsági létszám-szaporulat örvendetes tudásul vétetett, s ez érdekekben az udvarhelymegyei alispánhoz, továbbá Csikmegye közönségéhez, fő- és alispánjához, valamint Pócsa József háromszék megyei főispán urhoz a gyűlés sikere emelése érdekében tett kiváló lelkes közremunkálásokért, valamint Csik-Szereda város közönségének is köszönő iratok küldetni határozottak. Tudomásul vétetett a váci kosárfonó-intézetbe az egyesület költségén elhelyezett 3 székely növendék magatartására vonatkozó intézeti jelentés, s a szükségesegekben további intézkedés is tétetett. A Székelyföld leírását tartalmazó pályaműnek kivált a Székelyföldön minél nagyobb forgalomba hozása érdekében a vidéki választmányokhoz: czélszerű felhívások tétettek; egyuttal itt is megemlítendőnek találjuk, hogy e minden tekintetben sikerült művet az egyesület tagjai a székelyföldi hatóságok központján, továbbá Kolozsvártt Stein könyvárúsnál és Budapesten pénztárnok Gidófalvi Istvánnál 1 forintjával kaphatják; könyvárúsi uton (Budapest, Kilians Frigyesnél) nemtagok 2 frtjával. A Sepsiszentgyörgyön létesítendő „első székely szöveggyár“ részvényeinek a tagok között köröztetése és másutt is forgalomba hozása elrendeltetett, 2 részvényt az egyesület is aláírván. Az idei közgyűlés az alapszabályok átvizsgálását elhatározván, a választmány kebeléből kiküldött bizottság módosítási tervezetét behatóan tárgyalta is, s a zárpont kivételével be is végezte. E tervezet a vidéki választmányokhoz fog közelebről kiküldetni véleményezést végett. A szabályok módosításának, az ittott észlelt hézagokon kívül, legfőbb indokát azon törekvés képezte, hogy a vidéki választmányok nagyobb hatáskört nyerjenek, de e mellett saját szükségleteik fedezésére megfelelő évi dotatióban részesülhessenek, s ez uton a választmányal és egyesülettel szorosabb viszonyba és közvetlenebb érdekközösségbe juthassanak. Végül a tagsági díjakbeli hátraléknagyság határozott, komoly intézkedést kívánván, mielőtt az egyesület az alapszabályok-adta törvényes jogát a bíróságok előtt érvényesítené, minden egyes tag abbeli hátralékának záros határidő kitűzése melletti befizetésére a közpöntből felszólíttatni határozottatott.

— Fm. dr. Haynald Lajos kalocsai bibornok-érsek ur ő eminentiája mint erdélyi püspök egyházi czélokra 200,000, iskolákra 115,000 frtot adott. Kalocsai érsekké kineveztetése utáni időből következő adományait jegyezik fel: iskolákra s tudományos czélokra, még pedig: a nemzeti muzeum növénygyűjteményére 10 ezer, a kalocsai csillagvizsgálóra 30 ezer, a bajai, bá-

csi, ujvidéki, szabadkai, zombori (öt) nőzárdára a leánynevelés érdekében 180,000 forint, a kalocsai elemi iskolákra 60,000, szécsényi elemi iskolákra 10 ezer, tanító nyugdíj-alapra 35 ezer, a 72-ben létesített Haynald-alapra 4 évig 40—40, onnantul évenként 20 ezer forint, a f. évben püspöki jubileumakor egyházi iskolai czélokra 25 ezer, s a királyi pár ezüstmenyegzője alkalmával hasonló czélokra ugyancsak 25 ezer frt; emberbaráti czélokra adott: a kalocsai kórház-, agyház- és árvaházra 93 ezer, a szécsényi árvaház és kórházra összesen 78 ezer forintot. Közczélokra tett adományai meghaladják a másfél millió forintot.

Irodalom.

— **Felhívás előfizetésre.** Hagyatékom fiaimnak. Irta Vertán Endre. Vertán Endre a hatvanas években volt országgyűlési képviselő, ki jeles politikai műveket is irt, 1879-ben meghalt s „Hagyatékom fiaimnak“ czímen egy nagybecsű művet hagyott hátra gyermekeinek. E mű az életbölcse, az erkölcsök magasztos elveit foglalja magában, vonzó alakban előadva: lélekből meritve, hogy lélekhez hasson. A bölcs atya írta fiainak, hogy utmutatás adjon az élet rögös, téveteg utaira. E mű eddig közkézre nem bocsátott. Mi szerencsések voltunk megismerhetni s az örökösöktől annak kiadási jogát megnyerni, oly feltétel alatt, hogy tiszta jövedelmét jótékony célra fordítsuk. Magunkra vállaltuk a feladatot, hogy közkinccsé tegyünk egy oly művet, mely erkölcsi hanyatlásunk közepett az apostolok szavával szól, a biblia szépségével beszél.

Vertán azon ritka egyének sorába tartozik, kik az ember tiszta erkölce, nemes erényei és helyes cselekedetei fölött sokat gondolkodtak; kik az élet boldogságához szükséges jókat fölismerték s azt ihletten ki is tudták fejezni. Könyve elmélkedésre indit, vigasztal, fölemel, erősit, határozattá tesz s a bölcsesség igéivel boldogító hatást gyakorol lelkünkre.

De mért töltjük meg felhívásunkat magasztaló szavakkal; az ide csatolt mutatvány*) elég arra, hogy az élet bölcsesség könyve minden komolyan gondolkodót megnyerjen. A szülő gyermekeit, a tanító tanítványait, a pap híveit nem oktathajtja másra, mint a mi e könyvben megíratott s örök érvényű igazsággként mindig fenmarad.

Midőn magunkra vállaltuk a feladatot, művet közrebocsátani, egyszersmind az örökösök által szabott feltételnek is megfelelünk, s a tiszta jövedelmet az Aradon felállítandó szeretetházra áldozzuk.

*) A mutatvány tartalma: „Ismereteink forrása legyen az Isten.“ „Tegyetek jót másokkal, hogy boldogulhassatok önmagatok.“ A mutatvány mellé csatolt tartalomjegyzék igen érdekes. Ennyit kívántunk megjegyezni addig is, míg vagy a mutatványt közölhetjük vagy magát a művet bemutatathatjuk.

Szerk.

Az árvák a társadalom gyermekei; legyen e célra szentelve a mű:

„Hagyatékom fiaimnak“.

E közhasznú munkát ajánljuk a családok-, az érett ifjuság-, az iskolai- és népkönyvtáraknak s mindazoknak, kiknek hivatásuk az embert a jóra, szépre és igazra nevelni.

A mű megjelen 14 iven karácsonra. Egyszerű példány 1 frt. Diszpéldány aranyvágással 2 frt.

Gyűjtőknek 10 példány után 1 tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Megrendelések postautalvánnyal (vagy levélben bérmentve) Aradra, Millig József urhoz címzendők.

A szíves olvasó vegye pártfogásába jó törekvésünket s ugy saját megrendelésével, mint előfizetők gyűjtésével működjék közre, hogy e becses könyv minél nagyobb körben elterjedjen.

Karácsoni, ujévi ajándékul, az iskolákban jutalomkönyvül ajánljuk. Arad, 1879. november 30.

Györgyössy Rudolf, Millig József, kiadók.

A napi események köréből.

— **Papszentelés.** Főpásztorunk dr. Fogarasy Mihály ő nagyméltósága az adventi szt időszakot is arra kívánván fölhasználni, hogy a kormányzására bizott hívők lelki üdvéről jó pásztor gyanánt gondoskodjék, Gál Miklós 4-edéves hittanhallgatót decz. 10-én alszerpappá, 17-én szerpappá, 20-án áldozárrá, Tömös váry János alszerpapot s jelenleg püspöki iktatót pedig ugyancsak decz. 17-én szerpappá méltóztatott fölszentelni.

— **Zárdafőnöknő-választás.** A nagyszebeni Orsolyák zárdájában f. hó 8-án méltóságos György István kanonok és esperes-plébános ur elnökleite alatt megejtett főnöknő-választás alkalmával T. mater Borgia Schuller újból megválasztatott 3 évre; a mint 1867-ben előbbször megválasztatott, azóta mostanig szakadatlanul hivatalában 3—3 évi időközökre megerősített volt. Ezen iránta tanusított közbizalom és ragaszkodás legtisztábban mutatja, hogy minő kitünő és tapintatos vezetőknek örvendhet a nevezett intézet.

— **Színház.** Szabó Anti színigazgató derék társulata, mely már huzamosabb idő óta városunk mivelte polgárait rendszeren igen sikerült előadásai által mulattatja, — mint értesültünk — nemsokára el akar magyni bennünket, mert az azelőtt tapasztalt pártolás legujabbi időkbén kevéssé hanyatlani kezdett, de reméljük, hogy a régi pártolásnak újabb felélesztése még kevés időre itt marasztja Thalia ügyes kedvenceit.

— **Csirkefogók.** Sok oldalról hallunk panaszokat felvetni az iránt, hogy néhány várbeli lakáson a baromfiaklok éjjelenként csirke-, récz- és pulykafogók által meglátogattnak s a lehetőség szerint ki is ürittetnek. Hogy ilyen éjjeli látogatások a közérkölcsiséggel semmiesetre össze nem férnek, az épen olyan világos, a mint sötét azon burkolat, melyben ezen éjjeli lovagok a rendőrség szemé előtt visszahúzódván, láthatlanná lesznek.